

เปิดม่าน “โครยอซาจ็อลโย”: บันทึกลงรอยที่สะท้อน การบริหารภายในอาณาจักรในรัชสมัยพระเจ้าแทโจ แห่งโครยอ (918–943)

พรพรรณ จันทร์นุ่น¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารปกครองภายในของอาณาจักรโครยอในรัชสมัยของพระเจ้าแทโจที่มีช่วงเวลาในการครองราชย์ระหว่างปี 918–943 ผ่านบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในเอกสารโครยอซาจ็อลโยฉบับแปลภาษาเกาหลี จากการศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมของรัชสมัยในบันทึกดังกล่าวสามารถสรุปแนวทางการบริหารปกครองภายในออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างการปกครอง 2) ด้านสังคมเศรษฐกิจ และ 3) ด้านศาสนาและความเชื่อ แนวทางต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนถึงความพยายามของพระเจ้าแทโจที่ต้องการสร้างความมั่นคงทั้งด้านระบบการเมือง สังคม และสถาบันกษัตริย์ให้เกิดความเข้มแข็งอันเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองภายในอาณาจักรในช่วงรอยต่อระหว่างยุคสามอาณาจักรยุคหลังสู่การรวมอาณาจักรในคาบสมุทรเกาหลีครั้งใหม่ภายใต้การปกครองของโครยอ นอกจากนี้ การศึกษาการก่อตั้งรัฐดังกล่าวยังนำไปสู่ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ของอาณาจักรโครยอในฐานะของอาณาจักรรอยต่อที่เชื่อมระหว่างอาณาจักรบรรพบุรุษอย่างโคกูรยอกับโครยอ และผลสำเร็จของการรวมอาณาจักรนั้นอย่างน้อยก็นำไปสู่การส่งต่อของมรดกเชิงพื้นที่บนคาบสมุทรที่สืบทอดมาในปัจจุบัน

คำสำคัญ: โครยอซาจ็อลโย โครยอ พระเจ้าแทโจ วังกอน

¹ อาจารย์ประจำ กลุ่มวิชาโทเกาหลีศึกษา หน่วยวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาเชิงบูรณาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ <Email: pornpan.j@arts.tu.ac.th>

Revealing “Essentials of Goryeo History”: Historical Record Mirroring the Internal Administration during the Reign of King Taejo of Goryeo (918–943)

Pornpan Jannoom²

ABSTRACT

This research paper aims to study the course of government administration within the realm of Goryeo in the reign of King Taejo between 918–943 by examining the historical events recorded in the Korean translation and version of Goryeosa Jeolyo. The research and analysis of the activities in this narrative classified the courses of the internal government administration into three dimensions; 1) structural governance, 2) socio-economic, and 3) religion and faith. These reflect King Taejo's efforts to enhance the stability of the political, social, and royal institutions as a significant foothold of internal governance amid the turning edge from the later Three Kingdoms period to a new unification of the Korean peninsula under the governance of Goryeo. Moreover, the unification success resulted in the succession of the territorial legacy on the peninsula to present Korea. In addition, the study of the state formation guides the historical understanding of Goryeo as the kingdom bridging between the ancestral kingdoms of Goguryeo and Goryeo.

Keywords: Goryeosa Jeolyo, Goryeo, King Taejo, Wanggeon

² Lecturer, Sector of Korean Studies, Unit of General Education and Integrated Subjects, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University <Email: pornpan.j@arts.tu.ac.th>

บทนำ

ในอดีตพื้นที่คาบสมุทรเกาหลีเคยอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรเดี่ยวที่มีอำนาจเข้มแข็งจนสามารถรวบรวมอาณาจักรเล็กอาณาจักรน้อยภายในคาบสมุทรให้อยู่ภายใต้การปกครองของตนเองถึงสามยุคสมัย ได้แก่ (1) อาณาจักรซิลลาหรือที่เรียกว่ายุครวมสามอาณาจักรโดยซิลลาซึ่งมีช่วงเวลาปกครองระหว่างปี 676–935³ (2) อาณาจักรโครยอซึ่งมีช่วงเวลาปกครองระหว่างปี 918–1392 และ (3) อาณาจักรโชซอนซึ่งมีช่วงเวลาปกครองระหว่างปี 1392–1910⁴ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงลักษณะการเกิดของอาณาจักรทั้งสามในฐานะอาณาจักรเดี่ยวจะเห็นว่า ทั้งสามอาณาจักรมีลักษณะของกระบวนการในการครอบครองพื้นที่ที่แตกต่างกัน กล่าวคืออาณาจักรซิลลาและอาณาจักรโครยอมีลักษณะของการได้มาซึ่งพื้นที่ครอบครองโดยผ่านกิจกรรมทางการเมืองเพื่อรวบรวมอาณาจักรอื่นที่อยู่บนคาบสมุทรให้อยู่ภายใต้การปกครองของตน หรือรวมอาณาจักรอื่นมาเป็นของตนเอง ในขณะที่อาณาจักรโชซอนนั้นเป็นอาณาจักรที่ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นอาณาจักรใหม่โดยหนึ่งในผู้นำของอาณาจักรโครยอตอนปลายที่ต้องการปฏิรูปการปกครอง จากนั้นจึงตั้งอาณาจักรใหม่และย้ายเมืองหลวงโดยยังมียพื้นที่การปกครองโดยรวมที่สืบทอดต่อจากของโครยอเดิม ดังนั้นจึงถือว่ามีกระบวนการที่แตกต่างจากอาณาจักรซิลลาและอาณาจักรโครยอ

อย่างไรก็ตามการรวมอาณาจักรในแบบของอาณาจักรซิลลาและอาณาจักรโครยอนั้นต่างมีกระบวนการและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่แตกต่างกัน กล่าวคือในกรณีของอาณาจักรซิลลานั้นประสบความสำเร็จในการตีอาณาจักรแพ็กเจและโคกูรยอด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากกองทัพถังของจีน หาใช้ความสำเร็จจากปัจจัยภายในของอาณาจักรซิลลาเพียงอย่างเดียว แต่ในกรณีของอาณาจักรโครยอนั้นเป็นการรวมอาณาจักรที่เกิดจากกระบวนการและกิจกรรมทางการเมือง

³ ช่วงกลางศตวรรษที่ 7 ซิลลาร่วมมือกับถังของจีนเพื่อตีอาณาจักรแพ็กเจและโคกูรยอได้สำเร็จในปี 660 และ 668 ตามลำดับ ซึ่งหลังจากตีอาณาจักรทั้งสองได้แล้วอิทธิพลของถังยังคงอยู่ในคาบสมุทรจนกระทั่งซิลลาสามารถกำจัดอิทธิพลของถังออกไปได้ในปี 676 จึงทำให้ซิลลาสามารถปกครองคาบสมุทรได้อย่างแท้จริงนับตั้งแต่ปี 676 จนถึงปี 935

⁴ ปีการปกครองนี้นับรวมช่วงที่โชซอนยกฐานะเป็นจักรวรรดิอันอันยิ่งใหญ่ (대한제국) ในปี 1897 ด้วย เนื่องจากจักรพรรดิที่ปกครองเดิมมีฐานะเป็นกษัตริย์ในราชวงศ์อีแห่งโชซอน ในที่นี้จึงนับรวมปีปกครองของโชซอนตั้งแต่ 1392 จนถึง 1910

ระหว่างอาณาจักรโครยอกกับอาณาจักรอื่น ๆ ในคาบสมุทรเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การรวมอาณาจักรต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้อาณาจักรเดียวนั้นมีความสำคัญที่ส่งผลต่อการสืบทอดความเป็นประวัติศาสตร์เกาหลีในปัจจุบัน ทั้งการรวมสามอาณาจักรโดยซิลลาและการรวมอาณาจักรโดยโครยอกต่างเป็นทั้งการสืบทอดดินแดนและสืบเชื้อสายประชากรในพื้นที่เดิม เพื่อหลอมรวมสร้างวัฒนธรรมและพัฒนาก่อให้เกิดเป็นสายกระแสวัฒนธรรมหลักของประวัติศาสตร์เกาหลีจนปัจจุบัน ดังนั้นการที่อาณาจักรโครยอกสามารถรวมอาณาจักรได้เป็นครั้งที่สองต่อจากซิลลاد้วยปัจจัยภายในของอาณาจักรเป็นหลักและเป็นความสำเร็จของปณมกษัตริย์ของอาณาจักรที่มีอายุ 475 ปีนั้นจึงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ

บทความวิจัยนี้จึงให้ความสำคัญกับการศึกษานโยบายภายในผ่านมุมมองจากบันทึกด้วยคำถามที่ว่า หากความสำเร็จของการก่อตั้งอาณาจักรไม่ใช่ผลจากความสำเร็จของการยึดอำนาจเพียงเท่านั้น แต่เป็นการบริหารจัดการภายหลังจากการขึ้นสู่บัลลังก์แห่งอำนาจต่างหาก ดังนั้นในช่วงเวลาแห่งความวุ่นวายของตอนปลายซิลลาที่มีความหลากหลายของกลุ่มอำนาจ อีกทั้งสถานะของพระเจ้าแทโจเองก็มิได้แตกต่างจากผู้นำกลุ่มอื่น ๆ ที่มีฐานะเป็นทหารและยังมิได้มีความเกี่ยวข้องกับวรรณกรรมที่สร้างความชอบธรรมในการขึ้นปกครองได้แล้วนั้น พระเจ้าแทโจมีแนวทางในการบริหารภายในที่นำไปสู่การวางรากฐานการปกครองของอาณาจักรและนำไปสู่การรวมอาณาจักรในฐานะของผู้นำอย่างไร อย่างไรก็ตามการที่โครยอกมีอายุยาวนานเกือบ 500 ปีนั้นคงไม่สามารถสรุปเป็นผลสำเร็จของนโยบายจากพระเจ้าแทโจได้ แต่การวางรากฐานอาณาจักรตอนต้นก็มีอาจถูกปฏิเสธในการนำมาวิเคราะห์แนวทางการเติบโตของอาณาจักรเช่นกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเข้าใจประวัติศาสตร์โดยรวมในช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างยุคสามอาณาจักรยุคหลัง (Later Three Kingdoms Period : 후삼국시대) กับกำเนิดอาณาจักรโครยอกตอนต้น
2. เพื่อศึกษากิจกรรมทางประวัติศาสตร์ในช่วงการปกครองของพระเจ้าแทโจระหว่างปีรัชสมัย 918 ถึง 943 จากบันทึกประวัติศาสตร์โครยอกซาจ็อลโย
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางและรูปแบบในการบริหารภายในอาณาจักรโครยอกของพระเจ้าแทโจในมิติต่าง ๆ ผ่านบันทึกประวัติศาสตร์โครยอกซาจ็อลโย

สมมติฐานของงานวิจัย

การขึ้นสู่บัลลังก์ของพระเจ้าแทโจเป็นการขึ้นสู่อำนาจจากกระบวนการรัฐประหารกษัตริย์แห่งอาณาจักรแทงที่ตนเองเคยเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ในฐานะเดิมของวังกอนคือขุนนางทหาร ดังนั้นในฐานะของ “กบฏ” ที่ประสบความสำเร็จในการโค่นล้มอำนาจนำไปสู่คำถามเรื่องความชอบธรรมในการปกครอง ประกอบกับสถานการณ์ของคาบสมุทรเกาหลีในช่วงปลายศตวรรษที่ 9 ถึงต้นศตวรรษที่ 10 เป็นช่วงที่อาณาจักรซิลลาเผชิญกับปัญหาความอ่อนแอและความวุ่นวายทั้งภายในและนอกราชสำนัก รวมถึงการเกิดกลุ่มอำนาจอิทธิพลในพื้นที่ทั่วทั้งคาบสมุทร ดังนั้นเมื่อวังกอนขึ้นเป็นพระเจ้าแทโจจึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายสำคัญเพื่อความมั่นคงของอาณาจักรภายในบนพื้นฐานของอุปสรรคข้างต้น พระเจ้าแทโจใช้พื้นฐานของการสร้างสายสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจให้เกิดการยอมรับเพื่อส่งเสริมการสร้างฐานอำนาจของตนในฐานะกษัตริย์ การขยายดินแดนเพื่อสร้างความมั่นคงเชิงพื้นที่ รวมถึงการดำเนินนโยบายที่แก้ไขปัญหาของประชาชนเพื่อให้ประจักษ์ถึงความประสงค์ในการปฏิรูปสังคมที่เป็นปัญหามาตั้งแต่สมัยของอาณาจักรแทงและซิลลา ซึ่งนโยบายเหล่านี้จะส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากข้าราชการและประชาชนที่เป็นกลุ่มสำคัญในการส่งเสริมอำนาจของพระเจ้าแทโจแห่งโครยออันเป็นปัจจัยสำคัญของการผนึกความเข้มแข็งภายในของอาณาจักร ดังนั้นสมมติฐานของการวิจัยนี้คือการเข้าใจนโยบายต่าง ๆ ข้างต้นในมุมมองที่พิจารณาว่าเป็นแนวทางการบริหารทั้งทางกายภาพว่าด้วยการสร้าง ปรับ และเปลี่ยนแปลงสถาบันและสิ่งก่อสร้าง และทางแนวคิดที่นำไปสู่การหลอมรวมของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมซึ่งอาจมองเป็นนโยบายทั้งแบบรุกและรับที่ส่งผลเกื้อกูลต่อการวางรากฐานนั่นเอง

ขอบเขตที่ครอบคลุมในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ขอบเขตด้านเนื้อหาสำหรับวิจัยนี้มีช่วงเวลาการศึกษาตามปีรัชสมัยของพระเจ้าแทโจนับตั้งแต่ปี 918 จนถึงปี 943 รวมเวลา 26 ปี และ 2) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลของหัวข้อวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากบันทึกโครยอซาจีลโย (Goryeosa Jeolyo : 고려사절요 : 高麗史節要) เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการศึกษาเหตุการณ์สำคัญของรัชสมัยพระเจ้าแทโจ ในการศึกษานี้ผู้วิจัยใช้ฉบับภาษาเกาหลีที่ได้รับการแปลและเผยแพร่ผ่านทางฐานข้อมูล

ประวัติศาสตร์ยุคโครยอของเว็บไซต์ของสถาบันประวัติศาสตร์เกาหลีแห่งชาติ⁵ (National Institute of Korean History) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ โดยจะใช้แหล่งข้อมูลอื่นเสริมเพื่อเพิ่มเติมความเข้าใจในประเด็นที่จำเป็นต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติมด้านประวัติศาสตร์เกาหลีฉบับภาษาไทยที่ยังมีอยู่อย่างจำกัดในประเทศไทย
2. นำไปสู่การขยายประเด็นทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการพัฒนาหัวข้อวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่าง ๆ ของอาณาจักรโครยอทั้งส่วนต่อขยายในยุคต้น ยุคกลาง และยุคปลายของอาณาจักร
3. เป็นแนวทางแก่นักวิชาการไทยในการศึกษาประวัติศาสตร์เกาหลีผ่านบันทึกโบราณของชนชาติเกาหลี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานศึกษาประวัติศาสตร์ยุคโครยอตอนต้นในวงวิชาการประวัติศาสตร์ในสาธารณรัฐเกาหลีมีอย่างแพร่หลาย Kim (2008) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการรวมสามอาณาจักรยุคหลัง รวมถึงการบริหารปกครองของพระเจ้าแทโจในช่วงเวลานี้ว่าเป็นความพยายามในการเชื่อมต่อระหว่างยุคสามอาณาจักรยุคหลังสู่ยุคโครยอ ซึ่งแสดงถึงความสำเร็จในการสืบทอดความเป็นทายาทของโคกูรยอที่ล่มสลายไปแล้วเมื่อศตวรรษที่ 7 ทั้งนี้ Kim (2008) ยังมองว่าเป็นการรวมอาณาจักรครั้งยิ่งใหญ่ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่มีได้สำเร็จด้วยความช่วยเหลือของต่างชาติ และทำให้โครยอขึ้นเป็นหนึ่งในสามมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกในขณะนั้น ได้แก่โครยอ จีน และรัฐซุนเผ่าทางตอนเหนือ Kim (1998, pp. 373–375) ยังได้อธิบายในรายละเอียดถึงลักษณะของอำนาจทางการเมืองของโครยอตอนต้นและชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับกลุ่มตระกูลอิทธิพล (호족) ว่ามีส่วนสำคัญต่อกระบวนการดังกล่าวตั้งแต่ตอนปลายซิลลาจนถึงช่วงต้นโครยออันเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างรากฐานทางการเมืองของอาณาจักรโครยอยุคแรกเริ่ม

⁵ ฐานข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ตำรา หนังสือ รวมถึงเอกสารโบราณต่าง ๆ ของสถาบันประวัติศาสตร์เกาหลีแห่งชาติสามารถสืบค้นผ่านช่องทางออนไลน์ที่ <http://db.history.go.kr>

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่าง ๆ ของพระเจ้าแทโจนั้น Ha (1995) ได้ชี้ถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นของประชาชน รวมถึงการดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับภายนอกและการสร้างสายสัมพันธ์ผ่านการแต่งงานเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเมืองว่ามีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานของราชสำนัก การบริหารปกครองของพระเจ้าแทโจนั้นได้รับการวิเคราะห้ว่าเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของการเริ่มต้นอาณาจักรโครยอในขณะนั้น Byeon (1995) ระบุถึงรายละเอียดของลักษณะพิเศษและการพัฒนาของโครยอในภาพรวมของทั้งอาณาจักร โดยกล่าวถึงความสำเร็จของการพัฒนาระบบการปกครองต่าง ๆ และนโยบายโดยรวมในรายละเอียดตั้งแต่ศตวรรษที่ 10 ซึ่งเริ่มจากรัชสมัยของพระเจ้าแทโจไปจนถึงศตวรรษที่ 14 อย่างไรก็ตามการวิเคราะห้นี้ได้กล่าวถึงนโยบายการควบคุมตระกูลอิทธิพล (호족통제정책) และนโยบายการตั้งอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง (집권화정책) ว่าเป็นนโยบายสำคัญช่วงต้นของอาณาจักร ในขณะที่การกล่าวถึงระบบโครงสร้างอื่น ๆ จะเน้นไปช่วงหลังรัชสมัยพระเจ้าแทโจและปลายศตวรรษที่ 10 เป็นต้นไปเท่านั้น

ส่วนงานวิชาการในภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องนั้น Duncan (2014, pp. 11–13) ได้อธิบายในบทนำของหนังสือเรื่อง *The Origins of the Choson Dynasty* ถึงลักษณะของการวางโครงสร้างการบริหารปกครองของโครยอตอนต้นโดยอ้างอิงถึงแนวความคิดของ S.N. Eisenstadt (1963) จาก *The Political Systems of Empires* ว่าจุดแรกเริ่มของการสร้างสังคมที่มีระบบราชการนั้นมีที่มาจากผู้ปกครองที่ต้องการสร้างระบบที่เป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้ปกครองก็จะหาทางในการสร้างพันธมิตรกับกลุ่มที่มีผลประโยชน์เดียวกัน และสร้างหน่วยบริหารปกครองขึ้นมาให้มีฐานะที่เป็นอิสระจากกลุ่มเดิม ซึ่งลักษณะแบบนี้สามารถเห็นได้จากกษัตริย์โครยอในช่วงศตวรรษที่ 10 ที่พยายามสร้างหน่วยทางสังคมใหม่ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสถาบันเพื่อให้สามารถควบคุมอำนาจเหนือกระบวนการทางการเมืองได้ เอกสารต่าง ๆ ข้างต้นเหล่านี้ช่วยประกอบสร้างความเข้าใจโครยอตอนต้นในภาพรวม ตั้งแต่ช่วงรอยต่อของยุคสามอาณาจักรยุคหลังจนถึงการก่อตั้งโครยอและประวัติศาสตร์ตอนต้น

อย่างไรก็ตามมีการศึกษาเฉพาะประเด็นที่วิเคราะห์ถึงบทบาท การบริหาร และความพยายามในการสร้างรัฐของพระเจ้าแทโจที่น่าสนใจ Lee (2013) ได้วิเคราะห์บทบาทและอุดมการณ์ของพระเจ้าแทโจที่มีต่อการกำหนดทิศทางและนโยบายในสังคม โดยชี้ให้เห็นว่าอุดมการณ์ของวังกอนในฐานะทหารกับอุดมการณ์ของพระเจ้าแทโจในฐานะกษัตริย์นั้นมีความแตกต่างกัน ความจงรักภักดีในฐานะทหารได้เปลี่ยนแปลงเป็นการตระหนักรู้ถึงคุณธรรม อำนาจ และความรับผิดชอบทางการเมืองในฐานะกษัตริย์ที่ได้รับอาณัติจากสวรรค์อันเป็นปัจจัยที่กระตุ้นการสร้างนโยบายต่าง ๆ ซึ่งค่านิยมในการตระหนักรู้เพื่อประชาชนเหล่านี้ได้นำพาสังคมโครยอให้ดำเนินอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดขงจื้อ (Lee, 2013, pp. 34–38) นอกจากนี้ Lee (2015) ยังได้วิเคราะห์คุณลักษณะของพระเจ้าแทโจในด้านความเป็นผู้นำว่า พระเจ้าแทโจถือเป็นตัวแทนรัฐที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยที่มีประสิทธิภาพในการสร้างอำนาจรัฐ โดยมีการตระหนักรู้ในสถานการณ์และรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีทักษะการรวมกลุ่มด้วย Lee (2015, p. 34) มองว่าอำนาจรัฐมีความสำคัญต่อการรักษาความต่อเนื่องของรัฐ และความสามารถของพระเจ้าแทโจก็มีความหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความต่อเนื่องของรัฐโครยอ ความสามารถในการตระหนักรู้ในฐานะกษัตริย์ตามความหมายข้างต้นยังสอดคล้องกับมุมมองด้านความพยายามของพระเจ้าแทโจในการสร้างความสำนึกและตระหนักรู้ของประชาชนในการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้รัฐเดียวในแบบของ Lee (2002) ที่ส่งเสริมการรวมอาณาจักรอีกด้วยโดยมองว่าความสำนึกและตระหนักรู้ดังกล่าวเป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้โครยอรวมชาติมาต่อเนื่องเป็นเกาหลีจนปัจจุบัน (Lee, 2002, p. 73)

การวิเคราะห์ของนักประวัติศาสตร์ข้างต้นสนับสนุนข้อสันนิษฐานในประเด็นการพิจารณาบทบาทของพระเจ้าแทโจและการบริหารว่าเป็นแนวทางของการวางรากฐานของอาณาจักรโครยอที่สำคัญ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมองว่า การบริหารของพระเจ้าแทโจซึ่งมีนโยบายที่หลากหลายดังได้มีนักวิชาการกล่าวถึงจำนวนมากตามข้างต้นนั้นเป็นการแสดงออกถึงความพยายามของพระเจ้าแทโจที่มีความมุ่งหมายที่จะสร้างอาณาจักรใหม่เท่านั้น ยังไม่สามารถสรุปเป็นผลที่นำไปสู่การสืบทอดอาณาจักรได้เสียทีเดียว แต่ถึงอย่างไรก็ตามมีอาจปฏิเสธได้ว่า ความพยายามและความตั้งใจดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่อาณาจักรที่กำลังเกิดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์แวดล้อมที่เป็นอุปสรรคจนสามารถยืนหยัดเป็นอาณาจักรเดียวบนคาบสมุทรได้ ในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงนโยบายภายในที่แสดงถึงความพยายามของพระเจ้าแทโจนั้น ผู้เขียนใช้แหล่งข้อมูลจากโครยอซาจ็อลโย

เป็นหลักในการศึกษาเหตุการณ์และกิจกรรมของรัชสมัยพระเจ้าแทโจ ซึ่งปรากฏอยู่ในบันทึกเล่มที่ 1 ของจำนวนทั้งหมด 35 เล่ม ต้นฉบับโครยอซาจ็อลโยที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้คือโครยอซาจ็อลโยที่ได้รับการแปลเป็นภาษาเกาหลีและเผยแพร่โดยสถาบันประวัติศาสตร์เกาหลีแห่งชาติ (<http://db.history.go.kr/KOREA/>) เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเหตุการณ์เพื่อวิเคราะห์นโยบาย ดังนั้นโครยอซาจ็อลโยที่มีการบันทึกเรียงตามลำดับปีนั้นจึงเป็นเครื่องมือที่ง่ายต่อการศึกษาเหตุการณ์ อีกทั้งการบันทึกตามลำดับก่อนหลังของกิจกรรมของรัชสมัยยังเอื้อต่อการวิเคราะห์การให้ความสำคัญของนโยบายนั้น ๆ อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ที่ใช้บันทึกโบราณเป็นแหล่งข้อมูลหลักในการรวบรวมข้อมูล (documentary research) ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาประวัติศาสตร์ผ่านการบอกเล่าที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เกาหลี ยุคต้นของอาณาจักรโครยอ ข้อมูลจากบันทึกจะนำมาศึกษาและใช้เป็นหลักฐานในการวิเคราะห์เหตุการณ์ของยุคสมัย และใช้ประกอบสร้างความรู้ความเข้าใจรวมถึงสรุปผลในหัวข้อการวิจัยข้างต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลทั้งจากบันทึกโบราณ หนังสือประวัติศาสตร์ สารานุกรมเกาหลี งานวรรณกรรม และวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งฉบับภาษาอังกฤษและภาษาเกาหลี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ 1) กำหนดปัญหาและหัวข้อศึกษาวิจัย 2) สืบหาเอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและช่วงสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา 3) คัดกรองแหล่งข้อมูลทางวิชาการและรวบรวมเอกสาร 4) ศึกษาบันทึกประวัติศาสตร์หลักที่ใช้เป็นแหล่งวิจัยขั้นต้นและอ่านศึกษาเอกสารประกอบอื่น ๆ อย่างละเอียดเพื่อหาข้อมูลสนับสนุนการวิเคราะห์วิจัย 5) จัดทำสรุปประเด็นต่าง ๆ และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษาทั้งหมด 6) จัดพิมพ์เอกสาร 7) จัดลำดับเนื้อหาให้เป็นไปตามกรอบการวิจัย 8) วิเคราะห์ประเด็นโดยอ้างอิงหลักฐานจากบันทึกประวัติศาสตร์ 9) นำเสนอผลการศึกษากับบทวิเคราะห์เชิงพรรณนาทางประวัติศาสตร์ 10) วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด พร้อมจัดทำบทสรุปการศึกษา

ผลการวิจัย

โครยอซาจ็อลโยได้บันทึกประวัติของพระเจ้าแทโจหรือวังกอนว่า เกิดในพื้นที่เดิมของโคกูรยอในปี 877 ซึ่งตรงกับยุครวมสามอาณาจักรโดยซิลลา เป็นบุตรของวังรยุง (왕릉 : 王隆) ซึ่งมีตำแหน่งเป็นคิมซองแทซุ (金城太守)⁶ ปกครองพื้นที่คิมช็องกุน เขตคิมฮวาซึ่งเป็นพื้นที่ในจังหวัดคังวอนในปัจจุบัน (Kim et al., 2014)⁷ วังกอนเข้ารับราชการเป็นขุนนางทหารในอาณาจักรแทงภายใต้การปกครองของคุงเย บทบาทของวังกอนในฐานะของขุนนางทหารที่มีความสามารถปรากฏขึ้นในช่วงสมัยสามอาณาจักรยุคหลัง วังกอนเป็นขุนนางทหารที่มีฝีมือและได้รับมอบหมายจากคุงเยในการศึกเข้าตีพื้นที่ต่าง ๆ เช่น พื้นที่ควังจู (광주 : 廣州) ชุงจู (충주 : 忠州) ทังช็อง (당성 : 唐城) ช็องจู (청주 : 靑州) คเวย้ง (괴양 : 槐壤) และยังได้รับความไว้วางใจจากคุงเยและคนรอบข้าง (Ha, 1995)

ตอนปลายของอาณาจักรโคกูรยอยุคหลังหรือแทงภายใต้การปกครองของคุงเยเน้นการบริหารปกครองมิได้เป็นไปอย่างราบรื่น คุงเยปกครองอาณาจักรของตนในรูปแบบอำนาจเผด็จการเด็ดขาดโดยมีความเชื่อในเรื่องศาสนาพุทธที่อ้างว่าตนเองเป็นพระศรีอารียะและมีความสามารถในการอ่านใจผู้คนได้ ทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของคุงเยหลายคนต้องตกเป็นเหยื่อของความเชื่อและความระแวงแคลงใจจากการอ่านใจของคุงเย (Lee, 1984, p. 99; Pak, 1995) อำนาจเด็ดขาดในการปกครองของคุงเยทำให้ขุนนางและแม่ทัพหลายคนเกิดความไม่พอใจและขาดศรัทธา ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการปกครองที่มีทิศทางแบบเผด็จการและขาดความชอบธรรมที่สร้างความกังวลแก่ข้าราชการและประชาชน กลุ่มคนส่วนหนึ่งจึงหันไปสนับสนุนวังกอน จนนำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อยึดอำนาจคุงเยจนสำเร็จในปี 918 โดยกลุ่มผู้นำในการยึดอำนาจเหล่านี้ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐบุรุษที่มีคุณงามความดีและเป็นขุนนางทหารในกองทัพทหารม้าที่กลายเป็นแรงกำลังให้กับโครยอในเวลาต่อมาด้วย (Hong, 1991, pp. 26-27)

วังกอนสถาปนาอาณาจักรโครยอขึ้นแทนแทง และประกาศสถาปนาตนขึ้นเป็นพระเจ้าแทโจแห่งโครยอ โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่บริเวณเมืองแคช็อง ซึ่งเป็นพื้นที่เดิมของโคกูรยอ กำเนิดของอาณาจักรโครยอนี้มีลักษณะคล้ายกับ

⁶ ตำแหน่งแทซุ (太守) เป็นตำแหน่งสูงสุดในพื้นที่ปกครองแบบคุน (군 : 郡) หรือเทียบเท่าอำเภอ ดังนั้นบิดาของพระเจ้าแทโจเดิมมีตำแหน่งเป็นผู้ว่าการปกครองอำเภอคิมช็อง (金城)

⁷ โครยอซาจ็อลโย เล่มที่ 1 หมวดบทนำของพระเจ้าแทโจ (태조총서)

อาณาจักรอื่น ๆ ในยุคสามอาณาจักรยุคหลังอย่างแทบจะแพ็กเจยุคหลังที่เริ่มจากการสร้างฐานอำนาจในพื้นที่ท้องถื่นและค่อย ๆ ขยายอำนาจออกไปยังพื้นที่ข้างเคียง จนเริ่มสามารถกุมอำนาจทั้งทางกำลังพลและดินแดน ซึ่งอาณาจักรเหล่านี้มีช่วงเวลาอยู่ในตอนปลายของยุครวมสามอาณาจักรโดยซิลลาที่มีปัญหาความอ่อนแอสะสมทั้งจากภายในราชสำนักและภายนอกจนไม่สามารถที่จะแก้ไขและปราบปรามจนเกิดเป็นกลุ่มอำนาจที่กลับมาท้าทายอาณาจักรซิลลาเอง

ดังนั้นหากพิจารณารูปแบบการสถาปนาอาณาจักรโครยอภายใต้การปกครองของพระเจ้าแทโจจะเห็นได้ว่า อาณาจักรโครยอถือกำเนิดขึ้นจากการโค่นอำนาจผู้นำอาณาจักรแพ็กเจ จึงนำไปสู่คำถามเรื่องความชอบธรรมในการปกครองจากกลุ่มที่สนับสนุนคองเย ในขณะที่เดียวกันการก่อตั้งอาณาจักรโครยอจึงเปรียบเสมือนผลของความสำเร็จในการต่อต้านการปกครองในรูปแบบของคองเยที่แสดงผ่านบันทึกว่ามียุทธศาสตร์และการไม่ชอบธรรมอยู่หลายครั้ง การขึ้นสู่อำนาจของวังกอนในฐานะกษัตริย์ด้วยการยึดอำนาจและเปลี่ยนสถานะจากขุนนางแม่ทัพทหารสู่บัลลังก์กษัตริย์จึงทำให้พระเจ้าแทโจมิได้รับการยอมรับในฐานะที่มีศักดิ์และสิทธิ์อย่างเต็มที่เสียทีเดียว แต่เป็นไปในแบบที่เรียกว่า *primus inter pares* (Ha, 1974 as cited in Duncan, 2014, p.14) ที่ยังต้องการการยอมรับทั้งจากประชาชน ข้าราชการ ตระกูลอำนาจในท้องถื่น และรัฐนอกราชสำนัก เช่น รัฐต่าง ๆ ของจีนด้วย

จากการศึกษาบันทึกทางประวัติศาสตร์โครยอซาจ็อลโยในรัชสมัยของพระเจ้าแทโจสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ประวัติศาสตร์และข้อมูลต่าง ๆ สรุปเป็นแนวทางการบริหารหลักที่สำคัญได้ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างการปกครอง

แนวทางสำคัญในการบริหารปกครองของพระเจ้าแทโจคือการให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปกครองด้วยการสั่งปฏิรูประเบียบบริหารราชการนับตั้งแต่เดือน 6 ปี 918 ซึ่งเป็นเดือนแรกของการครองราชย์ การปฏิรูปนี้คือการนำระบบชื่อเรียกเดิมตามแบบของซิลลากลั้มาใช้ทั้งลำดับตำแหน่ง (คเย : 계 : 階) หน่วยงานรัฐ (ควัน : 관 : 官) และระบบการแบ่งเขตการปกครองในแบบคูนอึบ (군읍 : 郡邑)⁸ และให้เรียกชื่อตามแบบเดิมของซิลลาที่ประชาชนเคยชินอยู่แล้ว (Kim et al., 2014)⁹ ซึ่งถือเป็นการยกเลิกระบบของอาณาจักรแพ็กเจที่แต่เดิมปฏิเสธรูปแบบของซิลลา

⁸ ระบบการแบ่งเขตการปกครองแบบคูนที่เทียบเท่ากับอำเภอและอึบซึ่งเป็นหน่วยปกครองภายใต้คูนอีกที มีลักษณะเหมือนเมืองเล็ก ๆ ภายในคูน

⁹ โครยอซาจ็อลโย เล่ม 1 เดือน 6 ปี 918

เพราะแนวคิดต่อต้านราชสำนักชิลลาของคยองเยที่มีเชื้อสายกษัตริย์ชิลลา แต่ถูกกีดกันจากราชสำนักด้วยเหตุผลด้านการเกิดของตน ดังนั้นในช่วงยุคสมัยของพระเจ้าแทโจจึงยังมีการใช้ระบบตำแหน่งที่คล้ายคลึงกับของชิลลาอยู่นั่นเอง

โครยอมีเขตพื้นที่เมืองหลวงที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการในเดือน 1 ปี 919 หลังจากพระเจ้าแทโจเลือกพื้นที่บริเวณตอนล่างของชงอ๊กเป็นเมืองหลวง โดยให้ยกกระดับเมืองขึ้นเป็นแคจู (개주 : 開州)¹⁰ ซึ่งนับว่าเป็นเขตบริหารการปกครองเมืองหลวงแรก โดยมีการแบ่งเขตการปกครองภายในเป็นระบบที่เรียกว่า 5 เขต 6 หน่วย (5부 6위 : 五部 六衛) (Kim et al., 2014)¹¹ ซึ่ง 5 เขตนี้หมายถึงเขตปกครองภายในเมืองหลวงที่แบ่งเป็นทิศต่าง ๆ ได้แก่ เขตตะวันออก ตะวันตก ได้ เหนือ และกลาง (Lee, 1995) ในขณะที่ 6 หน่วยนั้นหมายถึงหน่วยกองทัพลางที่แบ่งออกเป็น 6 หน่วยประจำเมืองหลวง ซึ่งเป็นหน่วยทหารหลักสำคัญของกองทหารส่วนกลางของโครยอตตอนต้น และมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวในสงครามที่นำไปสู่การรวมสามอาณาจักรยุคหลังด้วย (Lee, 1995) การจัดตั้งหน่วยกองทัพลาง 6 หน่วยนี้ถึงแม้จะมีบันทึกซ้ำในเอกสารอย่างโครยอซา (เล่มที่ 1, 77, 81) และโครยอซาจ็อลโย แต่ก็มีนักประวัติศาสตร์ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการมีอยู่จริงของหน่วยทั้ง 6 นี้ ในสมัยของพระเจ้าแทโจ (Kim, 2013, pp. 4-5) รวมถึงข้อสันนิษฐานว่า ถึงแม้หน่วยกองทัพลางทั้ง 6 เป็นระบบทหารที่มีพื้นฐานจากระบบทหาร 12 หน่วยของราชวงศ์ถัง แต่ไม่มีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนถึงการมีอยู่ อีกทั้งการสร้างรัฐโครยอตตอนต้นที่มีความวุ่นวายอย่างมากจึงไม่น่าเป็นเหตุผลที่สนับสนุนการใช้ระบบทหารของจีนดังกล่าวในขณะนั้น เนื่องจากสถานการณ์อาจจะยังไม่มั่นคงเพียงพอ (Jeong, 1988 as cited in Kim, 2013, p. 5) อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดด้านบันทึกโบราณของยุคโครยอและโอกาสในการบันทึกผิดพลาดที่เป็นไปได้น้อย รวมถึงความเข้าใจเรื่องพื้นฐานของการปฏิบัติการแบ่งทหารออกเป็นหน่วย ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องทำเวลาสงบเท่านั้นก็เป็นข้อสนับสนุนประการหนึ่งของการเชื่อว่ามีอยู่จริงของหน่วยทั้ง 6 นี้ และยังยกย่องว่าเป็นการควบคุมระบบทหารในโครยอตตอนต้นที่สร้างความมั่นคงทางการเมือง และเป็นระบบหลักสำคัญที่เป็นรากฐานหนึ่ง of โครยอด้วย (Kim, 2013, pp. 2-7)

¹⁰ แคจูนี้เป็นชื่อเรียกเขตชงอ๊กและแคซ็อง แคจูจึงเป็นชื่อเดิมของแคซ็องและเปลี่ยนชื่อเป็นแคย็อง (개령) ในปี 960

¹¹ โครยอซาจ็อลโย เล่ม 1 เดือน 1 ปี 919

นอกเหนือจากการวางโครงสร้างเขตปกครองในเมืองหลวงแล้ว พระเจ้าแทโจ ยังมีแนวทางในการจัดตั้งเขตการบริหารปกครองท้องถิ่นเชิงรุกในพื้นที่ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และจัดตั้งให้เป็นพื้นที่บริหารจากราชสำนัก โดยส่งข้าราชการจากส่วนกลางไปปกครองด้วย อย่างไรก็ตามจากหลักฐานในบันทึกโครยอซาจิอโย แนวทางการจัดตั้งเขตปกครองท้องถิ่นนี้ปรากฏตั้งแต่เดือน 9 ปี 918 ว่าให้ซ่อมแซมบูรณะเมืองพย็องย็องที่เสื่อมโทรมจากการทิ้งร้างและการบุกรุกพื้นที่จากกลุ่มคนป่า และให้ย้ายประชาชนเข้าอยู่อาศัยในพื้นที่เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของและอำนาจในพื้นที่ โดยต่อมาตั้งเป็นหน่วยบริหารปกครองท้องถิ่นนอกเมืองหลวงที่เรียกว่าแทโดโฮ (대도호 : 大都護) (Kim et al., 2014)¹² และต่อมาได้รับการยกระดับขึ้นเป็นชอกย็อง (서경 : 西京) หรือเมืองหลวงฝั่งตะวันตก ทำให้โครยอตตอนต้นมีระบบการปกครองแบบเมืองหลวงคู่หรือที่เรียกว่าย็องกย็อง (양경) โดยชอกย็องทำหน้าที่เป็นเมืองหลวงคู่กับคักย็อง เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทเมืองหลวงของแคจูหรือแคกย็อง (National Institute of Korean History, n.d.b) การขยายระบบเขตปกครองท้องถิ่นรวมถึงการปรับปรุงพื้นที่พย็องย็องข้างต้นสะท้อนถึงกลยุทธ์ในการขยายอำนาจเชิงพื้นที่ด้วยการปรับปรุงพื้นที่ที่เคยเป็นของโคกูรยอ พระเจ้าแทโจนั้นเกิดที่เมืองชงอ็กซึ่งเป็นดินแดนเดิมของโคกูรยอ ดังนั้นจึงมีอาจปฏิเสธความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงบรรพบุรุษของโคกูรยอเดิมก่อนถูกรวมอาณาจักรเข้ากับซิลลาได้ นโยบายเลือกปรับปรุงพื้นที่พย็องย็องให้เป็นนโยบายแรก ๆ นั้นยังสะท้อนถึงความตั้งใจที่จะฟื้นฟูพื้นที่เมืองหลวงเดิมของโคกูรยอ อีกทั้งพย็องย็องยังอยู่ตอนบนของเมืองหลวงแคจู ดังนั้นนอกจากจะเป็นการพัฒนาอดีตอันรุ่งเรืองของพื้นที่โคกูรยอแล้วยังเป็นการปูทางสู่พื้นที่ตอนเหนือ (북계 : 北界) ของโครยออีกด้วย (National Institute of Korean History, n.d.a)

นโยบายในการขยายอำนาจและดินแดนในพื้นที่นอกราชสำนักยังปรากฏให้เห็นตลอดในบันทึก แนวทางในการขยายอำนาจนั้น พระเจ้าแทโจได้สั่งให้ปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ ยกกระตุนฐานะของเมืองหรือพื้นที่นั้น ๆ รวมถึงการย้ายประชาชนและครอบครัวของข้าราชการเข้าไปอาศัย ดังนั้นการปกครองจึงค่อย ๆ แผ่ขยายออกนอกเมืองหลวงไปยังพื้นที่ท้องถิ่น ในขณะเดียวกันการส่งครอบครัวของข้าราชการให้เข้าไปตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นยังสะท้อนถึงกลยุทธ์ในการกระจายอำนาจโดยการส่งสมาชิกของผู้อยู่ใต้ปกครองจากส่วนกลางออกไป คนเหล่านี้จะสร้างรูปแบบของสายสัมพันธ์แบบตรวจสอบความเป็นไปของพื้นที่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางในการตรวจสอบคนในท้องถิ่นแบบหนึ่งของพระเจ้าแทโจที่แตกต่างจากซิลลาที่ไม่สามารถ

¹² โครยอซาจิอโย เล่ม 1 เดือน 9 ปี 918

ควบคุมกลุ่มอำนาจในพื้นที่ได้ ทั้งนี้การปฏิรูปโครงสร้างการปกครองตอนต้นนี้ได้ดำเนินไปพร้อมกับการปรับปรุงสิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงพื้นที่อำนาจและการปกครองอย่างเช่น การสร้างป้อมปราการให้เป็นฐานตั้งมั่นในการควบคุมพื้นที่ ป้องกันข้าศึก และพื้นที่อาศัยของชุมชนต่าง ๆ ตลอดช่วงรัชสมัยของพระเจ้าแทโจในบันทึกโครยอ ซาจ็อลโยมีการสร้างป้อมทั้งสิ้นถึง 27 แห่ง โดยมีคำสั่งให้ซ่อมแซมและย้ายป้อมอีก 3 แห่งดังตาราง 1

ตาราง 1 สรุปเหตุการณ์การตั้งเขตบริหารปกครองและสิ่งก่อสร้างตามนโยบายทางการเมืองในรัชสมัยของพระเจ้าแทโจตามลำดับเวลาที่บันทึกในโครยอซาจ็อลโย

วัน	เดือน	ปี	เหตุการณ์
-	6	918	ใช้ระบบคเย (계 : 階) ควัน (관 : 官) และคุนอึบ (군읍 : 郡邑)
-	9	918	บูรณะเมืองพย็องยั้ง
-	1	919	กำหนดแคจู (개주 : 開州) เป็นเมืองหลวงของโครยอ
-	8	919	สร้างป้อมที่เมืองช็องจู (청주 : 靑州)
-	8	919	ตั้งมณฑลเยชันแทนชื่อเดิมคือป้อมโฮชัน
-	10	919	สร้างป้อมที่เมืองพย็องยั้ง (평양 : 平壤)
-	-	919	สร้างป้อมที่ยังกังฮย็อน (용강현 : 龍岡縣)
-	3	920	สร้างป้อมขนาดใหญ่ที่โครัมจิน (골암진 : 鵲巖鎭)
-	9	920	สร้างป้อมที่ฮัมจง (함중 : 咸從) และอันบุก (안북 : 安北)
-	-	921	สร้างป้อมที่อุ๋นนัมฮย็อน (운남현 : 雲南縣)

ตาราง 1 (ต่อ)

วัน	เดือน	ปี	เหตุการณ์
-	3	923	ยกระดับสาจีฮย็อน (하지현 : 下枝縣) ให้เป็นซุนจู (순주 : 順州)
-	8	927	ซ่อมป้อมแพซันซ็อง (배산성 : 拜山城)
-	2	928	สร้างป้อมที่อันบุกบู (안북부 : 安北府)
-	4	928	สร้างป้อมที่อกซันแห่งอุนจู (운주의 옥산 : 運州 玉山)
-	7	928	สร้างป้อมที่ทังจ็องกุน (탕정군 : 湯井郡)
-	-	928	ย้ายป้อมชินกุกซ็อง (진국성 : 鎭國城) ของชายแดนตอนเหนือ (북계 : 北界) แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นทงด็อกจิน (통덕진 : 通德鎭)
-	3	929	สร้างป้อมที่ค้ายอันจ็องจิน (안정진 : 安定鎭) และย็องซ็องฮย็อน (영청현 : 永淸縣)
-	9	929	สร้างป้อมที่ค้ายอันชูจิน (안수진 : 安水鎭) และค้ายฮึงด็อกจิน (흥덕진 : 興德鎭)
-	1	930	ซ่อมป้อมที่ซุนจู (순주 : 順州)
-	2	930	สร้างป้อมที่อิลอจิน (일어진 : 昵於鎭) และเปลี่ยนชื่อเป็นค้ายชินกวังจิน (신광진 : 神光鎭)
-	8	930	ตั้งกรมการปกครองท้องถิ่นซ็อนอันบู (천안부 : 天安府) ¹³
-	8	930	สร้างป้อมที่มาซัน (마산 : 馬山) ตั้งชื่อว่าค้ายอันชูจิน (안수진 : 安水鎭)

¹³ เป็นเขตการปกครองท้องถิ่นที่ตั้งขึ้นในพื้นที่เมืองซ็อนอัน จังหวัดซุงช็องใต้ในปัจจุบัน

ตาราง 1 (ต่อ)

วัน	เดือน	ปี	เหตุการณ์
-	8	930	สร้างป้อมนาซ็อง (나성: 羅城) ที่เมืองซ็องจู (청주: 靑州)
-	12	930	จัดตั้งโรงเรียนที่เมืองซอกย็อง
-	-	930	สร้างป้อมที่ย็อนจู (연주: 連州)
-	-	931	ตั้งกรมการปกครองท้องถิ่นที่ชื่อ อันบุกบู (안북부: 安北府) และค่ายคังด็อกจิน (강덕진: 剛德鎭) ในพื้นที่ชายแดนตอนเหนือ
-	-	933	ตั้งสำนักงานทหารพ्योंกกิมกวัน (병금관: 兵禁官) ¹⁴
-	-	934	สร้างป้อมที่ค่ายทงแฮจิน (통해진: 通海鎭)
-	-	935	สร้างป้อมที่อึมุล (이물: 伊勿) และซุกจู (숙주: 肅州)
-	-	937	สร้างป้อมที่ซุนจู (순주: 順州)
-	-	938	สร้างป้อมนาซ็อง (나성: 羅城) ที่ซอกย็อง
-	-	938	สร้างป้อมที่ยังอัม (양암: 陽巖), ยงกัง (용강: 龍岡), พ्योंวอน (평원: 平原)
-	-	939	สร้างป้อมที่แทอัน (대안: 大安)
-	-	940	เปลี่ยนเมืองคย็องจู (경주: 慶州) เป็นแพโดตบกบู (대도독부: 大都督府) และเปลี่ยนชื่อเขตและอำเภอต่าง ๆ ของคย็องจูด้วย

ที่มา: สรุปข้อมูลจากบันทึกโครยอซาจีลโยช่วงปี 918-943 โดยผู้วิจัย¹⁵

¹⁴ เป็นหน่วยงานทหารมีหน้าที่ดูแลงานทหารและสงครามของอาณาจักรโครยอ

¹⁵ ตารางนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “การศึกษาแนวทางการบริหารในรัชสมัยพระเจ้าแทโจ (918-943) ผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในบันทึก

นอกเหนือจากการปฏิรูปเชิงโครงสร้างและระบบการปกครอง การบริหารงานภายในโดยเฉพาะการบริหารบุคคลและการพัฒนากำลังพลยังเป็นเรื่องหนึ่งแนวทางสำคัญที่พระเจ้าแทโจให้ความสำคัญ ดังเห็นได้จากหลักฐานบันทึกที่ปรากฏเป็นนโยบายที่มีรับสั่งนับตั้งแต่เดือนแรกของการปกครอง นโยบายการจัดสรรหน้าที่ตำแหน่งของข้าราชการสำนักเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความมั่นคงในการปกครอง โดยให้ความสำคัญกับการเลือกข้าราชการสำนักที่มีคุณความดี (Kim et al., 2014)¹⁶ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ ความน่าเชื่อถือ และสร้างความชอบธรรมแบบหนึ่ง อีกทั้งการเลือกบุคคลากรที่มีคุณงามความดี ยังเป็นการปรับเปลี่ยนธรรมเนียมให้เกิดความเหมาะสมและเป็นแรงกระตุ้นที่นำไปสู่การสร้างกำลังพลที่มีความสามารถ นับได้ว่าพระเจ้าแทโจเปลี่ยนระบบโครงสร้างแบบวรรณะกระดูกของซิลลาให้เป็นระบบการเมืองแบบขงจื้อ โดยแสดงความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชนซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการสร้างระบบการสรรหาข้าราชการแบบขงจื้อนั่นเอง (Lee, 2013, p. 45)

แนวทางการบริหารงานด้านบุคคลข้างต้นชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการมุ่งเน้นความเจริญแก่อาณาจักรที่เพิ่งถือกำเนิดเป็นรัฐใหม่ ความพยายามในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงรูปแบบที่เคยส่งผลเสียในอาณาจักรซิลลาได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะสร้าง “ความชอบธรรม” ในการบริหารอันจะนำมาสู่การยอมรับจากประชาชนหลังจากการล้มระบบอำนาจเก่าของคุงเย อย่างไรก็ตามนโยบายการแต่งตั้งข้าราชการสำนักหรือบริหารงานบุคคลตามความดีความชอบเหล่านี้สามารถกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างฐานอำนาจของพระเจ้าแทโจเช่นกัน เนื่องจากตลอดช่วงรัชสมัยของพระเจ้าแทโจ จากบันทึกจะเห็นถึงการให้ความสำคัญกับบุคคลทั้งในระดับปัจเจกและกลุ่มอำนาจ ในสมัยของพระเจ้าแทโจขุนนางข้าราชการที่เข้าสวามิภักดิ์หรือประสบความสำเร็จจากงานที่มอบหมายจะได้รับการตอบแทนด้วยตำแหน่ง ที่ดิน สิ่งของ สิทธิการเก็บค่าเช่าที่นาจากระบบนกฮีบ (녹읍 : Nokeup)¹⁷ หรือแม้แต่การพระราชทานนามสกุลวงศ์ของกษัตริย์เพื่อสร้างสายสัมพันธ์ เป็นต้น

โครยอซาจ็อลโยฉบับแปลภาษาเกาหลี”

¹⁶ โครยอซาจ็อลโย เล่ม 1 เดือน 6 ปี 918

¹⁷ นกฮีบเป็นระบบการให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงในการเก็บค่าเช่าที่นาและเกณฑ์แรงงานจากประชาชนที่อยู่อาศัยในที่นั้น ๆ เป็นระบบการให้รางวัลอย่างหนึ่ง

นโยบายต่างตอบแทนดังข้างต้นนั้นยังเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้นำในท้องถิ่นที่เข้ามา
 สวามิภักดิ์และยอมรับในฐานะของพระเจ้าแทโจได้รับสิทธิประโยชน์ เช่น กรณีของ
 แม่ทัพซุนซิก (순식 : 順式) และบุตรชายแห่งมย็องจู (명주 : 溟州) และเจ้าชาย
 แทกวังฮย็อนแห่งพัลแฮ (대광현 : 大光顯) ที่เข้าสวามิภักดิ์ต่อโครยอต่างได้รับ
 พระราชทานนามสกุลวังเป็นการตอบแทน (Kim et al., 2014)¹⁸ ไม่เพียงเท่านั้น
 เมื่อครั้งพระเจ้าแทโจขึ้นสู่บัลลังก์ยังได้ส่งสิ่งของไปพระราชทานยังกลุ่มอิทธิพลและ
 กลุ่มอำนาจต่าง ๆ ทั่วพื้นที่ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความอ่อนน้อมและสร้างสัมพันธ์
 อันดีกับกลุ่มอิทธิพล รวมถึงนโยบายการสร้างสายสัมพันธ์ผ่านการแต่งงานกับสตรี
 จากตระกูลอิทธิพลในพื้นที่ต่าง ๆ อันเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญของการสร้างสายอำนาจ
 เพื่อเป็นฐานของความมั่นคงของอาณาจักรโครยอต่อนต้น (Kim, 1998, p. 375)
 กระบวนการดังกล่าวยังเป็นลักษณะของกลยุทธ์ในการสร้างรัฐที่มีโครงสร้างแบบ
 “การรวมกลุ่ม” (The structure of the confederation) ของพันธมิตรในระดับต่าง ๆ
 จากกลุ่มอำนาจทางสังคมและการทหารที่มีภูมิหลังทางสังคมและเชิงพื้นที่ที่หลากหลาย
 เพื่อสร้างฐานอำนาจในการปกครองของตน (Duncan, 2014, pp. 18–19) ถึงแม้ว่า
 วงกอนนั้นจะเป็นขุนนางทหารที่มีความสามารถ แต่หากพิจารณาถึงจำนวนสมาชิก
 ในสายตระกูลวังกอนที่มีบทบาทด้านการทหารแล้วยังถือว่ามีจำนวนจำกัดเมื่อเทียบกับ
 กลุ่มอำนาจในพื้นที่อื่น ซึ่งมีการกล่าวถึงเพียง 2 คน ที่มีบทบาททางการเมืองและ
 ทหารเท่านั้น (Ha, 1974, p.53 as cited in Duncan, 2014, p. 18) ซึ่งเป็นข้อจำกัด
 ในการสร้างความมั่นคงอย่างหนึ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพากระบวนการในการดึง
 กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ เข้ามาเป็นพันธมิตรกับราชสำนักโครยอ เพื่อนำไปสู่การยอมรับ
 ในอำนาจของโครยอ และค่อย ๆ รวมเข้าเป็นแรงหนุนที่เสริมอำนาจของโครยอ
 ดังนั้นการเพิ่มกองกำลังทหารที่เป็นแรงหนุนให้หน่วยกองทัพลองของโครยอนั้น
 อาจมาจากทหารของกุงเยเดิม ทหารของวังกอน ทหารของกลุ่มอิทธิพลที่เข้า
 สวามิภักดิ์ นายพล แม่ทัพจากพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มชาวพัลแฮ และแพ็กเจยุคหลัง
 ที่ค่อย ๆ รวมเป็นฐานอำนาจผ่านกระบวนการระดมพล ซึ่งบางส่วนได้กลับไปยัง
 ท้องถิ่นบ้านเกิดเป็นกองกำลังในพื้นที่ท้องถิ่นด้วย (Kim, 2013, pp. 13–18)

2) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

หลังจากขึ้นครองราชย์สิ่งที่พระเจ้าแทโจเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญประการแรกคือ
 การดึงความเชื่อมั่นของประชาชนเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับรัฐ (Lee, 2002, p. 35)

¹⁸ โครยอซาจีลโย เล่ม 1 เดือน 7 ปี 922, เดือน 1 ปี 928 และ เดือน 12 ปี 925

ลักษณะของความพยายามในการปรับเปลี่ยนสังคมโครยอของพระเจ้าแทโจเห็นได้ชัดเจนจากนโยบายบริหารภายในเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและประชานิยม พระเจ้าแทโจตระหนักดีว่า ฐานะกษัตริย์นั้นมีได้มีอิสระเช่นเดียวกับชนชั้นปกครอง และแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นที่มาของความพยายามเอาชนะระบบวรรณะกระดุกของซิลลา และตั้งเป้าหมายที่จะสร้างระบบการเมืองใหม่ตามแบบชงจื๊อ (Lee, 2015, p. 44) โดยประกาศใช้นโยบายความมั่นคงด้านสวัสดิการประชาชนต่าง ๆ อันได้แก่ 1) นโยบายปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีในเดือน 7 และเดือน 8 ปี 918 โดยปรับเปลี่ยนนโยบายเดิมของสมัยอาณาจักรแทบังที่สร้างภาระอันหนักให้แก่ประชาชนด้วยการงดเว้นภาษีและยกเว้นการเกณฑ์แรงงานตลอดสามปี เพื่อสร้างความผ่อนคลายแก่ประชาชนที่เดือดร้อนจากการปกครองเดิม 2) การออกพระราชกฤษฎีกากักโทษครั้งใหญ่เดือน 8 ปี 918 เพื่อให้ประชาชนกลับเข้าสู่บ้านเกิด และชดเชยแก่ชาวบ้านที่ต้องตกเป็นทาสจากความเดือดร้อนเมื่อครั้งต้องรับงานก่อสร้างของราชสำนัก แทบจนสิ้นเนื้อประดาตัว และเพื่อปลอบประโลมและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในช่วงของการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั่นเอง 3) การสำรวจโกดังเมล็ดพันธุ์ในเดือน 6 ปี 918 เพื่อเตรียมความพร้อมด้านปัญหาปากท้องและภัยพิบัติธรรมชาติเดือน 4) การจัดตั้งระบบยอกบุนจ็อน (역분전 : 役分田) ในปี 940 ซึ่งเป็นระบบที่มอบที่ดินให้ผู้ที่ทำความดีความชอบทั้งขุนนางทหารและพลเมืองอย่างไม่แบ่งแยกตำแหน่งหรือลำดับยศ เพื่อช่วยกระตุ้นบทบาทของข้าราชการสำนักทั้งหลายให้เกิดกำลังใจในการกระทำกิจที่สนับสนุนงานของอาณาจักรและกษัตริย์ ทั้งนี้นโยบายดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่า พระเจ้าแทโจได้เข้าใจปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่เกิดจากระบบวรรณะของซิลลา และใช้บทเรียนนั้นเป็นตัวอย่างในการปกครอง ดังนั้นจึงต้องการใช้นโยบายที่เปิดโอกาสให้ข้าราชการบริหารได้แสดงบทบาทตามความสามารถอย่างเต็มที่และให้ได้รับการตอบแทนอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการต่อต้านราชสำนักจากความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรม นโยบายข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า พระเจ้าแทโจให้ความสำคัญกับการจัดการนโยบายภายในที่เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับข้าราชการและกษัตริย์กับประชาชน มองว่าประชาชนมีความสัมพันธ์กับกษัตริย์ของรัฐตั้งพรหมลิขิต (Lee, 2015, p. 52) นอกจากนี้พระเจ้าแทโจยังตระหนักว่าการรักษาระบบการปกครองและการรักษาอำนาจของกษัตริย์เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาอาณาจักรนั้นขึ้นอยู่กับการสนับสนุนของประชาชนดังตัวอย่างของการล่มสลายของรัฐบาลของคุงเยแห่งแทบังในอดีตนั่นเอง (Lee, 2015, p. 53)

3) ด้านศาสนาและความเชื่อ

ศาสนาพุทธได้รับการสืบทอดจากการปกครองในยุคสมัยก่อนหน้าเข้าเป็นศาสนาและความเชื่อหลักที่มีบทบาททั้งทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมในสังคมโครยอในแบบที่แตกต่างจากศาสนาพุทธภายใต้อำนาจของคุงเยแห่งแทง การให้ความสำคัญกับศาสนาพุทธในสมัยของพระเจ้าแทโจปรากฏชัดเจนจากบันทึกหลักข้อห้ามสิบประการหรือฮุนโย (훈요 :訓要) ในโครยอซาจ็อลโยที่พระเจ้าแทโจได้กำหนดด้วยพระองค์เองในช่วงวาระสุดท้ายปี 943 ซึ่งในจำนวน 10 ข้อนี้ปรากฏเนื้อหาเรื่องศาสนาถึง 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 การยกย่องผลของความสำเร็จในการก่อตั้งอาณาจักรว่าเป็นพรของพระพุทธเจ้าที่ช่วยปกป้องคุ้มครอง และให้สนับสนุนการก่อสร้างวัดทั้งในนิกายซอน (선종 :禪宗) และนิกายคโย (교종 :敎宗) ข้อ 2 การสร้างวัดให้สร้างในพื้นที่ตำแหน่งมงคลตามการพยากรณ์ของพระโทะซอน เพื่อให้เกิดพลังมงคล ห้ามสร้างตามอำเภอใจ และข้อ 6 ให้จัดพิธีย็อนด็องฮเว (연등회 :燃燈會) และพิธีชุมนุมสมათานอุโบสถศีลแปดประการ หรือพัลกวันฮเว (팔관회 :八關會) เป็นประจำทุกปี ห้ามมีการเปลี่ยนแปลง¹⁹ การเน้นย้ำถึงกิจการด้านศาสนาถึง 3 ข้อในหลักข้อห้าม 10 ประการ ซึ่งเป็นหลักแนวทางในการบริหารปกครองที่พระเจ้าแทโจมุ่งหวังที่จะส่งต่อให้กษัตริย์ทายาทใช้เป็นหลักปฏิบัติ นั้น ชี้ให้เห็นถึงการใช้นโยบายศาสนาและความเชื่อความศรัทธาในศาสนาพุทธเป็นองค์ประกอบสร้างรากฐานของการก่อตั้งอาณาจักรโครยอ พระเจ้าแทโจที่ขึ้นสู่อำนาจด้วยการยึดอำนาจเดิมย่อมมีความรู้สึกไม่ชอบธรรมของการขึ้นครองราชย์ ประกอบกับภูมิหลังของชาติกำเนิดที่มีได้อยู่วาระระบอบปกครอง แต่การใช้ศาสนาพุทธซึ่งเป็นพื้นฐานความเชื่อของสังคมที่มีฝังแน่นในซิลลามาเป็นข้ออ้างของความสำเร็จในการก่อตั้งอาณาจักรนั้นได้สะท้อนถึงการใช้อนุรักษ์ของความเชื่อนี้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความชอบธรรมของการครองราชย์ รวมถึงการรวมศูนย์กลางประชาชนด้วยคติทางศาสนาอันเป็นฐานความเชื่อที่มีรากฐานเดียวกันแม้แต่ก่อนรวมอาณาจักรเอง

ข้อมูลการบันทึกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจทางศาสนาพุทธของพระเจ้าแทโจและเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายด้านศาสนาตลอดช่วงระยะเวลาการปกครองปรากฏในปี 918 จำนวน 1 ครั้ง ปี 919 จำนวน 1 ครั้ง ปี 921 จำนวน 1 ครั้ง ปี 922 จำนวน 1 ครั้ง ปี 924 จำนวน 1 ครั้ง ปี 927 จำนวน 1 ครั้ง ปี 928 จำนวน 1 ครั้ง ปี 929 จำนวน 1 ครั้ง ปี 936 จำนวน 1 ครั้ง ปี 938 จำนวน 1 ครั้ง

¹⁹ ข้อห้ามหรือฮุนโยทั้ง 3 ข้อนี้แปลและสรุปโดยผู้วิจัยจากโครยอซาจ็อลโย เล่ม 1 ปี 943 (Kim et al., 2014)

ปี 940 จำนวน 3 ครั้ง และปี 943 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการครองราชย์จำนวน 1 ครั้ง บันทึกเหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับศาสนาพุทธ ประกอบคู่ไปกับการสร้างและวางรากฐานอาณาจักรด้วยแนวคิดทางศาสนา ภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสร้างวัด ซ่อมแซมฟื้นฟูศาสนสถาน สิ่งก่อสร้าง สถาปัตยกรรมต่าง ๆ การแต่งตั้งพระสงฆ์และพระครู การให้สืบทอดพิธีทางศาสนา เช่น พิธีชุมนุมสมาทาน อุโบสถศีลแปดประการ หรือพัลลวันฮเว²⁰ รวมไปถึงการแสดงตนเป็นพุทธมามกะของพระเจ้าแทโจตลอดช่วงปีครองราชย์ด้วย

ตาราง 2 สรุปเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธในสมัยของพระเจ้าแทโจ ระหว่างปี 918–943 ในบันทึกโครยอซาจิออลโย

วัน	เดือน	ปี	เหตุการณ์
–	11	918	ให้จัดพิธีพัลลวันฮเวและกำหนดให้เป็นพิธีประจำปี
–	3	919	สร้างวัดต่าง ๆ จำนวน 10 แห่ง เช่น วัดพ็อบวังซา (법왕사 : 法王寺) วัดวังรยุนซา (왕륜사 : 王輪寺) ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์สถาปัตยกรรมที่เสียหายของทั้งเมืองแค็กย็องและชอกย็อง
–	10	921	สร้างวัดแทฮึงซา (대흥사 : 大興寺)
–	4	922	สร้างวัดอิลว็อลซา (일월사 : 日月寺) ที่เมืองแค็กย็อง
–	–	924	สร้างวัดเวเจซ็อกวอน (외제석원 : 外帝釋院) คูโยดัง (구요당 : 九曜堂) ²¹ และวัดชินจงวอน (신중원 : 神衆院) ที่แค็กย็อง
–	9	927	สร้างวัดชิมโยซา (지묘사)

²⁰ พิธีชุมนุมสมาทานอุโบสถศีลแปดประการจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยซิลลาสืบทอดมายังสมัยโครยอ เป็นพิธีที่จัดขึ้นตามความเชื่อทางศาสนาพุทธว่าด้วยเรื่องการบำเพ็ญอุโบสถศีลแปดประการ หรือข้อห้ามทั้งแปดที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ อุโบสถแปดนี้ เป็นข้อห้ามที่มาจากศีล 10 (沙彌十戒) อ่านเพิ่มเติมใน Ahn, 1997

²¹ สถานที่สำหรับจัดพิธีบวงสรวงดวงดาว (초제 : 醮祭) ตามความเชื่อในตำนานของหมอผีและผู้เชื่อในลัทธิเต๋า ชื่อคูโย (구요 : 九曜) ในที่นี้หมายถึงดวงดาวและดาวเคราะห์ทั้ง 9 อันได้แก่ ดาวอังคาร ดาวพุธ ดาวพฤหัสบดี ดาวศุกร์ ดาวเสาร์ ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ดาวราหู (나후 : 羅喉) และดาวเกตุ (계도 : 計都) สถานที่นี้ถูกรื้อทิ้งในปี 1392 อ่านเพิ่มเติมใน Yang, 1997

ตาราง 2 (ต่อ)

วัน	เดือน	ปี	เหตุการณ์
-	8	928	พระสงฆ์ฮังกย็อง (흥경 : 洪慶) แห่งซิลลำนำพระไตรปิฎกจากถิ่นเดินทางมาที่แคกย็อง
-	6	929	พระสงฆ์มาฮูรา (마후라 : 摩訶羅, 삼장법사 : 三藏法師) ผู้แตกฉานในพระไตรปิฎกจากอินเดีย (천축국 : 天竺國) เดินทางมาโครยอ
-	-	936	สร้างวัดแคแทซา (개태사 : 開泰寺) วัดควังฮึงซา (광흥사 : 廣興寺) วัดฮย็อนซ็องซา (현성사 : 現聖寺) วัดมึริกซา (미륵사 : 彌勒寺) และวัดแนซ็อนวังซา (내천왕사 : 內天王寺)
-	3	938	พระสงฆ์จากอินเดียตะวันตก (서천축 : 西天竺) เดินทางมาโครยอ
-	7	940	สร้างวัดฮึงบ็อบซา (흥법사 : 興法寺) ที่วอนจู (원주 : 原州)
-	12	940	จัดพิธีสวดมนต์ฉลองพิธีบัพตเว (낙성법회 : 落成法會) เพื่อฉลองการสร้างวัดแคแทซาเสร็จ และกำหนดให้เป็นพระราชพิธีประจำปี
-	-	940	ปฏิสังขรณ์วัดชินฮึงซา (신흥사 : 神興寺) ตั้งศาลกงชินดัง (공신당 : 功臣堂) และให้จัดพิธีชุมนุมฟังพระธรรมเทศนาขนาดใหญ่ (무차대회 : 無遮大會) เป็นประจำทุกปี
-	4	943	พระราชทานคำสอนข้อห้าม 10 ประการ ให้เป็นแนวทางการปกครองของกษัตริย์รุ่นต่อ ๆ ไป

ที่มา: สรุปข้อมูลจากบันทึกโครยอซาจ็อลโยช่วงปี 918-943 โดยผู้วิจัย²²

²² ตารางนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “การศึกษาแนวทางการบริหารในรัชสมัยพระเจ้าแทโจ (918-943) ผ่านเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในบันทึกโครยอซาจ็อลโยฉบับแปลภาษาเกาหลี”

นโยบายของการส่งเสริมศาสนาพุทธให้เป็นศาสนาหลักประจำชาติที่ราชสำนักโครยอให้การอุปถัมภ์สะท้อนผ่านการยกระดับความสำคัญของวาระทางศาสนาให้เป็นประเด็นสำคัญลำดับแรก ๆ ของนโยบายสร้างชาติในรัชสมัยของพระเจ้าแทโจ นับตั้งแต่ปีแรกของการครองราชย์ การสืบทอดประเพณีทางศาสนพิธีได้รับการพูดถึงในราชสำนักและสนับสนุนให้เป็นภารกิจของหลวง ในขณะที่ตลอดระยะเวลาการครองราชย์จะสังเกตเห็นผ่านบันทึกว่า การสร้างวัดนั้นมีความสำคัญที่เทียบเคียงได้กับการสร้างป้อมในพื้นที่อาณาเขตของอาณาจักรเพื่อป้องกันศัตรู การบันทึกข้อมูลการสร้างป้อมทหารซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งของรัฐใหม่ มีลำดับที่สลับไปมากับบันทึกข้อมูลการสร้างและบำรุงศาสนสถานต่าง ๆ ตลอดช่วงรัชกาล พระเจ้าแทโจเป็นปฐมกษัตริย์ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมาก เชื่อในเรื่องโลกหลังความตายและการอุทิศบุญจากการสร้างวัดแก่ผู้ล่วงลับ เช่นกรณีวัดชิมโยซา (지모사 : 智妙寺) เป็นต้น บันทึกที่สะท้อนถึงความรุ่งเรืองของศาสนาพุทธในโครยอนั้นนับได้ว่าเจริญถึงขีดสุดยุคหนึ่งในประวัติศาสตร์บนคาบสมุทรเกาหลี นั่นก็เป็นเพราะส่วนสำคัญจากการอุปถัมภ์และส่งเสริมศาสนาอย่างเต็มที่ในฐานะของปฐมกษัตริย์ผู้วางรากฐานของรัฐใหม่นั้นเอง

สรุปและอภิปรายผล

ในรัชสมัยของพระเจ้าแทโจเกิดเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์เกาหลี ไม่ว่าจะเป็นการโค่นอาณาจักรแทบง การล่มสลายของพัลแฮ การอพยพของชาวพัลแฮสู่โครยอ การล่มสลายของแพ็กเจยุคหลัง และการรวมอาณาจักรซิลลาเข้าเป็นดินแดนของโครยอ การบริหารปกครองอาณาจักรภายใต้สถานการณ์แวดล้อมที่มีความวุ่นวายหลากหลายได้ส่งอิทธิพลต่อนโยบายและทิศทางการปกครองของยุคสมัย การบริหารปกครองภายในอาณาจักรหลักที่สำคัญจึงประกอบไปด้วย การสร้างรากฐานที่มั่นคงของบัลลังก์ผ่านการสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจต่าง ๆ ที่ไม่เพียงเป็นกลุ่มอิทธิพล แต่ยังรวมถึงกลุ่มของขุนนาง ข้าราชการ และประชาชนที่เป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความเชื่อมั่นที่เป็นทั้งแรงเสริมอำนาจของกษัตริย์ อำนาจของรัฐ และความมั่นคงของระบบการเมือง

นโยบายต่าง ๆ อันได้แก่ นโยบายเรื่องสิ่งก่อสร้างทางการเมืองที่แสดงอำนาจทางอาณาเขตและสิ่งก่อสร้างทางศาสนาที่ส่งผลทางจิตวิทยาต่อการรวมศูนย์จิตใจของสังคมโครยอ การปฏิรูปและปรับโครงสร้างการปกครอง การปฏิรูปสังคมและ

เศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาทั้งจากอาณาจักรชิลลาและอาณาจักรแพน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของจิตที่ตระหนักเรื่องคุณธรรมและจิตสาธารณะ ทิศทางเบื้องต้น เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การสร้างฐานอำนาจของอาณาจักรตอนต้น นอกเหนือจากทิศทางการบริหารข้างต้นแล้ว กิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อที่เกิดจากการอุปถัมภ์ของราชสำนักอย่างเข้มแข็งยังสะท้อนถึงการสร้างทิศทางการดำเนินชีวิต ในสังคมและวัฒนธรรมในอาณาจักรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามข้อสรุป แนวทางและนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการวิเคราะห์จากบันทึกเหตุการณ์ในโครยอ ซาจุลโยที่สะท้อนถึงทิศทางการบริหารของปฐมกษัตริย์ที่แสดงถึงความพยายาม ในการวางรากฐานและสร้างความมั่นคงแก่อาณาจักรที่ถือกำเนิดขึ้นท่ามกลาง ความวุ่นวายและไม่สงบทางการเมืองในช่วงปลายชิลลา ดังนั้นแนวทางของพระเจ้า แทโจจึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของความพยายามเท่านั้น และยังไม่สามารถสรุปได้ว่า เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่ความมั่นคงของอาณาจักรที่มีอายุยาวนานเกือบ 500 ปีได้ อย่างไรก็ตามแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นใบเบิกทางที่จะส่งต่อไปยังทายาทกษัตริย์ รุ่นต่าง ๆ เพื่อรับไปปรับและเปลี่ยนตามสถานการณ์ของประวัติศาสตร์จนกลายเป็น ประวัติศาสตร์โครยอที่รับรู้ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์เกาหลียุคโบราณโดยศึกษาผ่านบันทึกของ ยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนยุคโซซอนลงไปนั้นเป็นการศึกษาวิจัยที่มีข้อจำกัด เนื่องจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกสารบันทึกเหตุการณ์ที่ตกทอดมายัง ปัจจุบันมักมีจำนวนไม่มากนัก เช่น กรณีของบันทึกอาณาจักรโครยอที่มีเอกสาร สำคัญที่เป็นบันทึกประจำอาณาจักรหลักสองรายการคือ โครยอซาและโครยอซา จุลโย ซึ่งเอกสารทั้งสองยังเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน และมีเนื้อหา คล้ายคลึงกัน เนื่องจากผ่านกระบวนการเรียบเรียงแก้ไขจากเอกสารก่อนหน้า ซึ่งปัจจุบันสูญหายไปแล้ว ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ผ่านบันทึก เหล่านี้จึงมักไม่เกิดความหลากหลายในประเด็นข้อสรุปที่แตกต่างกันมากนักของ กลุ่มผู้วิจัย อย่างไรก็ตามในวงวิชาการเกาหลีศึกษาในประเทศไทยนั้นยังไม่มี การศึกษาในเอกสารประวัติศาสตร์ของเกาหลีมากนัก จึงยังมีพื้นที่และประเด็นที่ สามารถพัฒนาได้อย่างมากพอ ซึ่งการวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาอาณาจักรโครยอ ในรัชสมัยแรกของการปกครอง ซึ่งช่วงหลังจากรัชสมัยของพระเจ้าแทโจนั้น

อาณาจักรโครยอยังมีการพัฒนาเชิงโครงสร้างต่าง ๆ อีกมาก อีกทั้งมีความซับซ้อนทั้งทางการเมืองและสังคมตลอดจนปลายศตวรรษที่ 14 ทั้งนี้นโยบายต่าง ๆ ของรัชสมัยพระเจ้าแทโจตามที่สรุปในบทความนั้นเป็นการตีความจากบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าแทโจเท่านั้น ความสำเร็จของนโยบาย ปัญหาอุปสรรค และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจของอาณาจักรภายหลังรัชสมัยพระเจ้าแทโจยังเป็นประเด็นที่นักศึกษาวิจัย เพื่อนำไปสู่องค์ความรู้ในการเข้าใจประวัติศาสตร์ของอาณาจักรโครยอได้อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น

References

- Ahn, G. H. (1997). *Palgwanhoe*. Retrieved June 14, 2021, from http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0059704
- Byeon, T. S. (1995). *Goryeo*. Retrieved July 11, 2021, from <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/SearchNavi?keyword=%EA%B3%A0%EB%A0%A4&ridx=0&tot=3330>
- Duncan, J. B. (2014). *The origin of the Choson dynasty*. Washington: University of Washington Press.
- Eisenstadt, S. N. (1963). *The political systems of empires*. New York: Glencoe Press.
- Ha, H. G. (1995). *Taejo*. Retrieved February 25, 2021, from <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0059032>
- Hong, S. G. (1991). The military seizing power of Goryeo's Taejo Wanggeon (Goryeo taejo wanggeonui jibgweon). *Chin-Tan Hakpo*, (71-72), 25-38. Retrieved from <http://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE02076040>
- Kim, G. D. (1998). Early Goryeo's political power and king authority (Goryeochogiui jeongchigweonryeokgwa wanggweon). *Critical Review of History*, (45), 369-379. Retrieved from <http://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE00008406>
- Kim, G. D. (2008). The significance of later-three-kingdoms unification by Goryeo dynasty (Goryeoui geonguk mid husamguktongilui minjoksajeok uimi). *Journal of Korean History*, (143), 111-143.

- Kim, J. S. (2013). Establishment of six guards and the operation of the military system during the time of king Taejo of Goryeo period (Goryeo taejodae yukwi seolchiwa gunje unyeong). *Gunsa*, (88), 1–32. doi: 10.29212/mh.2013.88.1
- Kim, J. S., Jeong, I. J., Heo, I., Lee, S. J., Lee, G. J., Shin, S. J., ...Yoon, J. Y. (2014). *Goryeosajeolyo*. Retrieved April 1, 2021, from <http://db.history.go.kr/KOREA/>
- Lee, H. D. (1995). *Yukwi*. Retrieved July 30, 2021, from <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0042136>
- Lee, H. J. (2013). King Taejo Wang Gun's role in the Goryeo dynasty from the viewpoint of political transparency (Goryeo taejo wanggeonui yeokhalgwa gonggongseong). *Review of Korean and Asian Political Thoughts*, 12(2), 33–56. Retrieved from <http://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE02264422>
- Lee, H. J. (2015). The nation and leadership of the first king of the Goryeo dynasty, Taejo Wang Geon: Regarding the correlation between “the monarch's power and the nation's power” (Goryeo taejo wanggeonui rideshipgwa gukgagweonryeokui sanggwanseongseul jungshimeuro). *Review of Korean and Asian Political Thoughts*, 14(2), 33–60. Retrieved from <http://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE06533365>
- Lee, I. J. (1995). *Obu*. Retrieved July 30, 2021, from <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0038287>
- Lee, J. S. (2002). Formation of king Taejo's national ideology in the establishment of Koryeo dynasty and its political context (Goryeo taejoui geongukinyeomui hyeongseonggwa guknaeoe jeongse). *Journal of Korean History*, (118), 35–73.
- Lee, K. B. (1984). *A new history of Korea* (E. W. Wagner & E. J. Shultz, Trans.). Seoul: Ilchokak.

- National Institute of Korean History. (n.d.a). *Reunification and development of the nation (Minjokui jaetongilgwa baljeon)*. Retrieved August 17, 2021, from http://contents.history.go.kr/mobile/ta/view.do?levelId=ta_m31_0070_0010
- National Institute of Korean History. (n.d.b). *Seogyong*. Retrieved July 2, 2021, from http://contents.history.go.kr/front/tg/view.do?treeld=0100&levelId=tg_002_1100
- Pak, H. S. (1995). *Taebong*. Retrieved July 21, 2021, from http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0058942
- Yang, E. Y. (1997). *Guyodang*. Retrieved July 21, 2021, from <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/SearchNavi?keyword=%EA%B5%AC%EC%9A%94%EB%8B%B9&ridx=0&tot=2>